

Universal Declaration of Human Rights - Azerbaijani, North (Cyrillic)

© 1996 - 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

ИНСАН ХҮГУГЛАРЫ НАГГЫНДА ҮМУМИ БЭЖАННАМЭ

ПРЕАМБУЛА

Бәшәр аиләсинин бүтүн үзвләринә хас олан ләјагәт һиссинин вә онларын бәрабәр вә аҗрылмаз һүгугларынын танынмасынын азадлыг, әдаләт вә үмуми сүлһүн әсасы олдуғуну нәзәрә алараг,

инсан һүгугларына етинасызлыг вә нифрәтин бәшәриҗәти дәһшәтә кәтирән барбаризм һәрәкәтләринә сәбәб олдуғуну вә инсанларын сөз вә етигад азадлығына малик, горху вә еһтиҗачдан азад олдуглары дүнҗанын җарадылмасынын бәшәриҗәтин ән али истәҗи олдуғуну нәзәрә алараг,

инсанын сон васитә кими истибдад вә зүлмә гаршы гиҗама галхмаға мәчбур олмамасыны тәмин етмәк үчүн инсан һүгугларынын ганунун һакимиҗәти илә мүдафиә олунмасынын зәрурилиҗини нәзәрә алараг,

халглар арасында мөһрибан мүнәсибәтләрин инкишафыны дәстәкләмәҗин вачиблиҗини нәзәрә алараг,

Бирләшмиш Милләтләрин халгларынын БМТ Низамнамәсиндә әсас инсан һүгугларына, инсан шәхсиҗәтинин ләјагәт вә дәҗәринә, киши вә гадынларын һүгуг бәрабәрлиҗинә инамларыны тәсдиг етдикләрини вә даһа кениш азадлыг шәраитиндә социал тәрәгги вә һәҗат шәраитинин җахшылашдырылмасына җардым етмәҗи гәт етдикләрини нәзәрә алараг,

үзв дөвләтләрин БМТ илә әмәкдашлыг шәраитиндә инсан һүгугларына вә әсас азадлыгларә үмуми һөрмәт вә онларә әмәл олунмасына җардым етмәҗи өһдәләринә кәтүрдүкләрини нәзәрә алараг,

бу һүгуг вә азадлыгларын характеринин там шәкилдә дәрк олунмасынын һәммин өһдәлиҗин һәртәрәфли җеринә җетирилмәси үчүн бәҗүк әһәмиҗәт кәсб етдиҗини нәзәрә алараг,

БМТ Баш Ассамблеҗасы

Инсан һүгуглары наггында Үмуми Бәжаннамәни, һәр бир кәсин вә чәмиҗәтин һәр бир органынын бу Бәжаннамәни рәһбәр тутараг маарифчилик вә тәдрис җолу илә һәммин һүгуг вә азадлыгларә һөрмәт олунмасына җардым етмәси вә милли вә беҗнәлхалг сәвиҗәдә тәрәггипәрвәр тәдбирләр җолу илә, һәм тәшкилатын үзвү олан халглары, һәм дә онларын җурисдиксиҗасы алтында олан әразиләрин халглары арасында үмумиликдә вә еффеktiv танынмасы вә һәҗата кечирилмәсинә сәҗ кәстәрмәләри мәгсәдилә бүтүн халглар вә бүтүн дөвләтләрин җеринә җетирмәҗә чан атмалы олдуглары вәзифә кими бәҗан едир.

Маддә 1

Бүтүн инсанлар ләјагәт вә һүгугларына кәрә азад вә бәрабәр доғулулар. Онларын шүүрлары вә вичданлары вар вә бир-бирләринә мүнәсибәтдә гардашлыг руһунда давранмалыдырлар.

Маддә 2

Һәр бир шәхс иргиндән, дәрисинин рәнкинән, чинсиндән, дилинән, дининдән, сиҗаси вә диҗәр әгидәсиндән, милли вә җа социал мәншәҗиндән, әмлак, социал мөвҗе вә диҗәр вәзиҗәтиндән асылы олмаҗараг бу Бәжаннамәдә елан олунмуш бүтүн һүгуг вә азадлыгларә малик олмалыдыр.

Бундан әлавә, һәммин шәхсин мәнсуб олдуғу өлкәнин вә җа әразинин, һәммин әразинин мүстәгил, гәҗҗумлуг алтында олан, өзүидәрәолунмаҗан вә җа суверенлиҗи һәр һансы шәкилдә мөһдудлашмыш олмасындан асылы

олмажараг, сijasы, һугуи вә бежнәлхалг статусундан асылы олараг һеч бир аҗры-сечкилик гоҗулмамалыдыр.

Маддә 3

Һәр бир шәхсин җашамаг, азадлыг вә шәхси тохунулмазлыг һугугу вар.

Маддә 4

Һеч ким көлә вә җа асылы вәзиҗҗәтдә сахланыла билмәз; гулдарлыг вә гул тичарәти бүтүн формаларда гадаған едилир.

Маддә 5

Һеч ким ишкәнчәҗә вә җа гәддар, геҗри-инсани вә җа онун ләҗагәтини алчалдан мүнәсибәтә вә чәзаҗа мәрүз галмамалыдыр.

Маддә 6

Һәр бир шәхс һарада олмасындан асылы олмажараг өзүнүн һугуг субъектлтилиҗинин танынмасы һугугуна маликдир.

Маддә 7

Бүтүн инсанлар ганун гаршысында бәрабәрдирләр вә ганун тәрәфиндән бәрабәр мүдафиә һугугуна маликдирләр. Бүтүн инсанлар бу Бәҗаннамәни позан һәр һансы аҗры-сечкиликдән вә белә аҗры-сечкилиҗә һәр һансы чәһддән бәрабәр мүдафиә олунма һугугуна маликдирләр.

Маддә 8

Һәр бир шәхс Конститусиҗанын вә җа ганунун она вердиҗи һугугларын позулмасы заманы сәләәһиҗҗәтли милли мәһкәмәләр тәрәфиндән һугугларынын бәрпа олунмасы һугугуна маликдир.

Маддә 9

Һеч ким өзбашына һәбсә, тутулмаҗа вә җа сүркүнә мәрүз гала билмәз.

Маддә 10

Һәр бир шәхс онун һугуг вә вәзифәләринин тәҗини вә она гаршы ирәли сүрүлмүш чинаҗәт иттиһамынын әсаслылығынын мүәҗҗәнләшдирилмәси үчүн онун ишинин мүстәгил вә битәрәф мәһкәмәдә, там бәрабәрлик әсасында, ашкарлыг вә әдаләтин бүтүн тәләбләринин көзләнилмәси шәраитиндә бахылмасы һугугуна маликдир.

Маддә 11

1. Чинаҗәт төрәтмәкдә иттиһам олунан һәр бир шәхс күнаһы она мүдафиә үчүн бүтүн имканларын тәмин олундуғу ачыг мәһкәмә истинтагында гануни шәкилдә сүбут олунанадәк күнаһсыз һесаб едилмәк һугуна маликдир.

2. Һеч бир кәс милли ганунверичилик вә җа бежнәлхалг һугуга әсасән төрәдилдиҗи заман чинаҗәт һесаб едилмәҗән һәрәкәт вә җа һәрәкәтсизлик үчүн чинаҗәтдә иттиһам олуна билмәз. Еҗни заманда чинаҗәтин төрәдилдиҗи заман тәтбиг олуна биләчәк чәзадан даһа ағыры тәтбиг олуна билмәз.

Маддә 12

Һеч ким шәхси вә аилә һәҗатына мүдаһиләҗә, евинин тохунулмазлыгына, мәктублашмасынын кизлилиҗинә, шәрәф вә нүфузуна өзбашына гәсдә мәруз гала билмәз. Һәр бир шәхсин белә мүдаһилә вә гәсдән ганун тәрәфиндән мүдафиә олунмаг һүгугу вар.

Маддә 13

1. Һәр бир шәхс һәр бир өлкә һүдудунда сәрбәст һәрәкәт етмәк вә җашаҗыш җери сечмәк һүгугуна маликдир.
2. Һәр бир шәхс өз өлкәси дә дахил олмагла истәнилән өлкәни тәрк етмәк вә өз өлкәсинә җаҗытмаг һүгугуна маликдир.

Маддә 14

1. Һәр бир шәхс диқәр өлкәләрдә тәғибдән сығыначаг ахтармаг вә бу сығыначагдан истифадә етмәк һүгугуна маликдир.
2. Бу һүгуг һәғигәтән дә геҗри-сигәси чинаҗәт вә җа Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәгсәд вә принципләринә зидд һәрәкәт төрәдилмәсинә әсәсләнән тәғибләр заманы истифадә олуна билмәз.

Маддә 15

1. Һәр бир шәхс вәтәндашлыг һүгугуна маликдир.
2. Һеч ким өзбашына олагаг вәтәндашлыгдан вә вәтәндашлығыны дәҗишмәк һүгугундан мәһрум едилә билмәз.

Маддә 16

1. Јеткинлик җашына чатмыш кишиләр вә гадынлар ирги, милли вә дини әләмәтләринә көрә һеч бир мәһдудигҗәт гоҗулмадан никаһа дахил олмаг вә аилә гурмаг һүгугуна маликдирләр. Онлар никаһа дахил оларкән, никаһ мүддәтиндә вә онун позулмасы заманы еҗни һүгуглардан истифадә едирләр.
2. Никаһ, никаһа дахил олан һәр ики тәрәфин азад вә там разылығы оларса бағлана биләр.
3. Аилә чәмиҗҗәтин тәбии вә башлыча груп ваһидидир вә чәмиҗҗәт вә дөвләт тәрәфиндән мүдафиә олунма һүгугуна маликдир.

Маддә 17

1. Һәр бир шәхсин һәм тәкбашына, һәм дә диқәрләри илә бирликдә мүлкиҗҗәтә саһиб олма һүгугу вар.
2. Һеч ким өзбашына олагаг мүлкиҗҗәтдән мәһрум едилә билмәз.

Маддә 18

Һәр бир шәхс дүшүнчә, вичдан вә дин азадлығы һүгугуна маликдир; бу һүгуга өз динини вә етигадыны дәҗишмәк азадлығы вә өз дининә вә инанчларына тәһсил, дуа вә дини вә ритуал аҗинләр заманы тәкликдә вә җа башгалары илә бирликдә, ашкар вә җа фәрди шәкилдә етигад етмәк азадлығы дахилдир.

Маддә 19

Һәр бир шәхс әгидә вә ону сәрбәст ифадә етмәк азадлығы һүгугуна маликдир; бу һүгуга манеәсиз олагаг әгидәҗә малик олмаг вә информәсигә вә идеҗалары дөвләт сәрһәдләриндән асылы олмаҗараг истәнилән васитәләрлә ахтармаг, әлдә етмәк вә җаҗмаг азадлығы дахилдир.

Маддә 20

1. һәр бир шәхс динч жығынчаглар вә ассосиасијалар азадлығы һүгугуна маликдир.
2. 2.Һеч бир шәхс һәр һансы бир ассосиасијаја гошулмаға мәчбур едилә билмәз.

Маддә 21

1. һәр бир шәхс дәвләтин идарә олунамасында билаваситә вә ја азад шәкилдә сечилмиш нүмајәндәләр васитәсилә иштирак етмәк һүгугуна маликдир.
2. 2.Һәр бир шәхс өз өлкәсиндә дәвләт хидмәтиндә гуллуғ етмәк үчүн бәрабәр имкана малик олмағ һүгугуна маликдир.
3. Халгын ирадәси игтидар һакимијјәтинин әсасы олмалыдыр; бу ирадә өз ифадәсини кизли сәсвермә јолу илә, үмуми вә бәрабәр сечки һүгугу вә ја сәсвермәнин азадлығыны тәмин едән диқәр ејнимәналы формалар әсасында кечирилән мүтамади вә сахталашдырылмаш сечкиләрдә тапмалыдыр.

Маддә 22

Һәр бир шәхс чәмијјәтин үзвү кими социал мүдафиә һүгугуна вә милли сәјләр вә бејнәлхалғ әмәкдашлығ јолу илә вә һәр бир дәвләтин структуру вә ресурсларына ујғун оларағ онун ләјагәтинин мүдафиәси вә шәхсијјәтинин азад инкишафы үчүн игтисади, социал вә мәдәни саһәләрдә һүгуғлара маликдир.

Маддә 23

1. һәр бир шәхсин әмәк, сәрбәст иш јери сечмәк, әдаләтли вә јажшы иш шәраити вә ишсизлиқдән мүдафиә һүгугу вар.
2. һәр бир шәхс һеч бир ајры-сечкилик олмадан ејни иш үчүн ејни әмәк һағгы алмағ һүгугуна маликдир.
3. һәр бир ишләјән шәхс, әмәјинин лазым кәләрсә диқәр социал мүдафиә васитәләрилә тамамланан, онун өзүнүн вә аиләсинин лајигли доланышығыны тәмин едә билән әдаләтли вә гәнаәтбәхш өдәнилмәси һүгугуна маликдир.
4. һәр бир шәхсин һәмкарлар иттифагы јаратмағ вә өз социал марағларыны мүдафиә етмәк үчүн һәмкарлар иттифағларына дахил олмағ һүгугу вар.

Маддә 24

Һәр бир шәхсин истираһәт вә асудә вахт, о чүмләдән иш күнүнүн ағлабатан һүдуду вә өдәнилән мүтамади мәзунијјәт һүгугу вар.

Маддә 25

1. һәр бир шәхс онун өзүнүн вә аиләсинин сәһһәт вә рифаһыны тәмин етмәк үчүн лазым олан, гида, кәјим, тибби хидмәт вә лазыми социал тәминат да дахил олмагла һәјат сәвијјәси һүгугуна вә ишсизлик, хәстәлик, әлиллиқ, дул галма, гочалығ вә ондан асылы олмајан сәбәбләр үзүндән јашајыш васитәләринин итирилмәси заманы тәминат һүгугуна маликдир.
2. Аналығ вә ушағлығ хүсуси гајғы вә јардым алмағ һүгугуна маликдирләр. һәм никаһ нәтичәсиндә һәм дә никаһдан кәнар доғулмуш ушағлар ејни социал мүдафиәдән истифадә етмәлидирләр.

Маддә 26

1. һәр бир шәхсин тәһсил һүгугу вар. Ән азы ибтидаи вә үмуми тәһсил пулсуз олмалыдыр. Ибтидаи тәһсил ичбари олмалыдыр. һәр кәс техники вә пешә тәһсили алмағ имканына малик олмалыдыр, али тәһсил дә һәр кәсин габилијјәти әсасында һамыја ејни дәрәчәдә мүјәссәр олмалыдыр.

2. Тәһсил инсан шәхсијјәтинин там инкишафына вә инсан һүгүглары вә әсас азадлыглара һөрмәтин артырылмасына јөнәлдилмәдир. Тәһсил халглар, ирги вә дини группар арасында гаршылыгы анлашманын, дөзүмлүлүјүн вә достлуғун мөһкәмләндирилмәсинә вә Бирләшмиш Милләтләрин сүлһү горума саһәсиндә фәалијјәтинә јардым етмәдир.

3. Валидејнләр өз азјашлы ушагларынын тәһсил нөвүнү сечмәкдә үстүнлүјә маликдирләр.

Маддә 27

1. һәр бир шәхс чәмијјәтин мәдәни һәјатында сәрбәст иштирак етмәк, инчәсәнәтдән һәзз алмағ, елми тәрәггидә иштирак етмәк вә онун фәјдасындан истифадә етмәк һүгугуна маликдир.

2. һәр бир шәхс мүәллифи олдуғу елми, әдәби, вә инчәсәнәт әсәрләринин нәтичәсиндә мејдана чыхан мадди вә мәнәви мәнәфеләринин горунмасы һүгугуна маликдир.

Маддә 28

һәр бир шәхсин бу Бәјаннамәдә әкс олунмуш һүгуг вә азадлыгларын там тәмин олундуғу сосиал вә бејнәлхалғ дүзүм һүгугу вар.

Маддә 29

1. һәр бир шәхс јалныз онун азад вә там инкишафы мүмкүн олдуғу чәмијјәт гаршысында вәзифәләр дашыјыр.

2. Өз һүгуг вә азадлыгларыны һәјата кечирәркән һәр бир шәхс јалныз елә мөһдудиләтләрә мәрүз гала биләр ки, онлар ганун тәрәфиндән диқәрләринин һүгуг вә азадлыгларынын танынмасы вә һөрмәт олунмасынын тәмин едилмәси вә демократик чәмијјәтин әхлағи, ичтимаи асајиш вә үмуми рифаһ тәләбләрини өдәмәк мәгсәдилә тәјин едилмиш олсун.

3. Бу һүгуг вә азадлыгларын һәјата кечирилмәси Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәгсәд вә принципләринә зидд олмамалыдыр.

Маддә 30

Бу Бәјаннамәдә һеч нә һәр һансы дөвләтә, шәхсләр групуна вә ајры-ајры шәхсләрә Бәјаннамәндә елан олунмуш һүгуг вә азадлыгларын мөһвинә јөнәлмиш һәр һансы фәалијјәтлә мәшғул олмағ вә ја һәр һансы һәрәкәти төрәтмәк һүгугунун верилмәси кими тәфсир олуна билмәз.
